

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)

“ ____ ” _____ 2023 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

за освітньою програмою «Облік і оподаткування»

на тему: «Облік і контроль товарних операцій (на прикладі ТОВ «СІМ
СМАКІВ»)»

Виконавець:

студентка ФМОІТ 4 курс 1 група

Хабло Олександра Василівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

ст. викладач _____

(науковий ступінь, вчене звання)

Самострол Світлана Вячеславівна _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Торгівельна діяльність завжди мала свої особливості і виділялась серед інших видів господарської діяльності. Сьогоднішній час пов'язує розвиток торгівлі з впровадженням нових форматів, використанням прогресивних технологій продажу, сучасних логістичних та інформаційних систем, характеризується посиленням конкуренції, зменшенням прибутку та зниженням темпів розвитку ринку.

Товарні запаси для торговельного підприємства є невід'ємним елементом його функціонування та забезпечення безперервності подальшої діяльності завдяки створенню оптимального розміру товарних запасів, уникнення низки ризиків пов'язаних з відсутністю необхідного обсягу запасів. Ефективне управління товарними запасами направлено на отримання прибутку, розширення обсягів продажу та ґрунтується на формуванні облікової інформації про товарні операції та достатньому внутрішньому контролі даного виду операцій.

Від достовірності, повноти та об'єктивності відображення в обліку та звітності наявності, стану та руху операцій із виробничими запасами залежить правильність визначення основних показників діяльності підприємства, його реального фінансового стану, правдивість і неупередженість усіх суттєвих для користувачів обліку і звітності показників.

Важливе значення має здійснення достовірної оцінки товарних запасів, формування повної інформації щодо їх наявності та руху в торгівлі, визначення їх мінімально необхідної величини щодо забезпечення безперервної діяльності підприємства та ефективного використання. Раціональне формування запасу товарів і їх використання з позицій ресурсозбереження є важливим напрямом ефективного ведення підприємницької діяльності. Вирішенню проблемних питань управління товарними запасами сприяє правильна організація обліку та належно організований внутрішній контроль.

За обраною нами тематикою випускної кваліфікаційної роботи існує значна кількість наукових публікацій. Так, зокрема, теоретичні та практичні

особливості організації обліку товарних операцій на підприємствах роздрібною торгівлі висвітлені в працях науковців: Н.В. Хоменка, Ю.А. Вериги, В.Ю. Гордополова, О.О. Нестеренка, П.Й. Атамаса, Г.О. Крамаренка, М.В. Мниха, І.Г. Волошана та інших.

Однак, не зважаючи на постійний інтерес науковців до обраної теми залишається дискусійною ціла низка теоретичних і практичних положень щодо методики обліку та внутрішнього контролю товарних запасів.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування та дослідження теоретичних та практичних особливостей організації обліку і контролю товарних операцій та товарів на торгівельних підприємствах, розробка рекомендацій з удосконалення їх організації та здійснення.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети було поставлено і вирішено низку завдань, таких як:

- визначення економічної сутності товарів та товарних операцій, їх основних класифікаційних ознак і методів оцінки;
- розкриття важливих бухгалтерських та податкових аспектів обліку товарних операцій;
- визначення проблемних та дискусійних питань обліку товарних операцій та напрямів його удосконалення;
- організаційна характеристика базового підприємства та його облікової політики;
- визначення специфіки обліку товарних операцій на підприємстві, його проблемних моментів та напрямів удосконалення;
- визначення теоретичних основ та діючої практики контролю товарних операцій;
- оцінка стану внутрішнього контролю підприємства, можливостей його удосконалення;
- аналіз основних показників діяльності підприємства та ефективності використання товарних запасів підприємства.

Об'єктом дослідження є існуюча система бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю товарних операцій торговельного підприємства (ТОВ

«СІМ СМАКІВ»). Підприємство здійснює свою діяльність відповідно до основного коду КВЕД що стосується роботи ресторанів та мобільного харчування (послуг з доставки харчування); оптової торгівлі продуктами харчування та напоями. Облік підприємства веде бухгалтерська служба на базі застосування спеціалізованого програмного забезпечення щодо ведення обліку та здійснення розрахункових операцій через РРО.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних питань, методичних і практичних завдань, пов'язаних з організацією і веденням фінансового обліку, аналізу та внутрішнього контролю товарних операцій, проблемні питання теми.

Методи дослідження. Під час написання кваліфікаційної роботи використовувались загальнонаукові та специфічні методи дослідження із застосуванням діалектичного підходу, використання загальнонаукових методів пізнання (поєднання абстрактного й конкретного, індукції, дедукції, аналізу і синтезу, групування й порівняння, конкретизації). При розгляді контрольного блоку роботи застосовувались методичні прийоми внутрішнього контролю.

Інформаційною базою дослідження виступили нормативні та законодавчі документи, що регламентують організацію та ведення бухгалтерського обліку та контролю в Україні, Національні положення стандарти бухгалтерського обліку, Податковий кодекс, наукові статті, довідково-інформаційні та спеціалізовані видання, матеріали науково-практичних конференцій з обліку та контролю, первинні документи, облікові реєстри, звітність базового підприємства - ТОВ «СІМ СМАКІВ».

Публікація та апробація результатів дослідження. Результати дослідження прийнято до впровадження в діючу практику обліку та внутрішнього контролю базового підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (найменувань) та -х додатків. Загальний обсяг роботи становить 69 сторінки. Основний зміст викладено на 75 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 17 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти обліку товарних операцій» розглянуто економічну сутність товарів та товарних операцій, їх класифікацію та оцінка, бухгалтерські та податкові аспекти обліку товарних операцій, проблемні та дискусійні питання обліку товарних операцій та можливості його удосконалення.

У другому розділі «*діюча практика обліку товарних операцій на ТОВ «СІМ СМАКІВ»*» проаналізовано загальну організаційно-економічну характеристику підприємства та його облікову політику, особливості автоматизованого обліку товарних операцій товариства, оцінка стану обліку товарних операцій та напрями його удосконалення.

У третьому розділі «Контроль товарних операцій: теорія та практика» розглянуто теоретичні та практичні аспекти контролю товарних операцій, оцінка та напрями удосконалення діючої системи внутрішнього контролю товариства, аналіз фінансового стану товариства та ефективності використання его товарних запасів.

ВИСНОВКИ

За обраною темою кваліфікаційної роботи розглянуто теоретичні та практичні питання відповідно до плану роботи.

Товарні операції та товари є одним із найбільш вагомих об'єктів обліку торговельного підприємства.

Класифікація товарів має важливе значення, так як і розуміння товарного асортименту. Товари для цілей обліку відносяться до класу запасів. Для товарної групи підприємства з метою його ідентифікації, як підакцизного, його потрібно класифікувати згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) від чого буде залежати розмір ставки акцизного податку.

В роботі представлено схематично загальний підхід щодо врахування всіх етапів організації обліку товарних операцій. Дотримання порядку відображення

операцій наявності та руху товарних запасів на рахунках бухгалтерського обліку відповідно до встановлених правил та у фінансовій звітності підприємства дозволяє отримувати необхідну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Проблематика обліку товарних операцій пов'язується зі: специфікою систем розрахунків за придбані товари; дотриманням порядку документування та якості первинної документації; складністю та дискусійністю аспектів визначення справедливої (ринкової та неринкової) вартості запасів (товарів); недостатність оперативності інформаційного забезпечення управління щодо операцій з руху товарів; відсутність комплексного поєднання даних усіх видів обліку; недосконалість поточного контролю товарних операцій.

Діюча практика обліку була досліджена на матеріалах Товариства з обмеженою відповідальністю «СІМ СМАКІВ». До основних видів діяльності підприємства відносяться діяльність ресторанів та мобільного харчування (послуги з доставки харчування); неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями.

Організаційна структура підприємства представлена такими підрозділами: адміністрація (директор); бухгалтерія (головний бухгалтер, бухгалтер, касир); відділ логістики (керівник підрозділу, завідувачий складом, вантажники, водії), відділ продажів (керівник підрозділу, менеджер, продавці). Керівництво здійснюють директор та підпорядковані йому керівники виробничих підрозділів.

Ведення обліку здійснює бухгалтерська служба. Окремі завдання щодо збору та формування первинних даних виконують співробітники інших підрозділів, зокрема, торговельних точок, логістики, складу, інвентаризаційна комісія.

Ключовою товарною групою запасів підприємства є алкогольні напої. Підприємство має всі дозвольні документи та ліцензії на здійснення даного виду торгівлі. Товарна група розташована на орендованому складі та торговельних точках.

Облік підприємства автоматизований, враховує специфіку товарних операцій підприємства і орієнтований на виконання основних завдань обліку. Для обліку товарів використовується субрахунок рахунку 28 «Товари», поворотна тара обліковується на позабалансовому субрахунку 023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні».

Документування товарних операцій здійснюють на підставі типових форм первинних документів та відповідних звітних форм. Програмне забезпечення налаштовано на специфіку діяльності і має змогу вигрузок інформації щодо роботи РРО (касові чеки) та формування звітів з роздрібного продажу та виробництва за зміну. Схема розливу напоїв в обліку торговельних точок побудована на загальній схемі обліку виробництва громадського харчування.

Ефективності управлінської роботи сприяє автоматизація управлінського обліку, адаптація програмного забезпечення до вимог та специфіки діяльності, розробка внутрішньої управлінської документації.

Однак, визначено ряд зауважень щодо групування товарів на субрахунках обліку; наявність дублювання інформації в різних програмах обліку; необхідність перевірки відповідності інформації в різних базах даних; ризик втрати або неповного перенесення інформації при обміні даних облікових баз; своєчасності документування операцій щодо списання товарів за даними інвентаризацій, удосконалення форм внутрішньої первинної документації, необхідність забезпечення належного рівня безпеки автоматизованої інформаційної системи обліку та звітності і необхідність постійної адаптації порядку ведення обліку та звітності до нових вимог.

Внутрішній контроль доречно сприймати як основний фактор безпеки розвитку торговельного бізнесу. У роботі наведено пропозиції із удосконалення системи внутрішнього контролю та запропоновано перелік основних її завдань. Внутрішній контроль товарних операцій є основним інформаційним джерелом прийняття управлінських рішень. Підприємство на достатньому рівні організувало поточний контроль за рухом товарів на торговельних точках та роботу постійно- діючої інвентаризаційної комісії, застосування управлінської звітності.

Вважаємо доцільним рекомендувати під час підготовки форм управлінської звітності розширити наповнення методик внутрішнього контролю розрахунковими підходами відповідних економічних показників, що допоможуть отримати адаптовану цифрову інформацію (оцінка ефективності управління запасами; аналіз обсягів запасів у динаміці та чинників, що вплинули на їх зміну; аналіз впливу рівня цін тощо); посилити контроль за закупівлями та доставками матеріалів, так як найчастіше фінансовий результат діяльності всієї організації безпосередньо залежить від цього напрямку. Розглянути можливість залучення до системи внутрішнього контролю підприємства, як додаткового заходу аудиторські перевірки.

На підставі даних економічного аналізу встановлено наступне.

Аналіз типу фінансової стійкості показав, що підприємство впродовж трьох років знаходиться у кризовому стані.

Оцінка стану, складу та динаміки зміни активів ТОВ «СІМ СМАКІВ» за аналізований період показала зменшення активів на 396,8 тис. грн за рахунок зменшення оборотних активів на 313,4 тис. грн. та необоротних активів на 83,4 тис. грн. Зменшення оборотних активів викликано їх зменшенням у 2022 році порівняно з 2021 роком на 508,8 тис. грн., а у 2021 році порівняно з 2020 роком вони збільшились на 195,4 тис. грн.

У 2020 році запаси займали 42,7% від загальної суми оборотних активів (418,2 тис. грн.), у 2021 році їх частка у загальній сумі оборотних активів вже становила 41,74% (490,3 тис. грн.), а у 2022 році вже 52,55% (349,9 тис. грн.).

Підприємству необхідно оптимізувати процес реалізації продукції, комплексно оптимізувати залишки запасів на складі, прискорити оборотність оборотних коштів, а також здійснити оцінку роботи маркетингової служби для прискорення продажу продукції.

АНОТАЦІЯ

Хабло О.В. «Облік і контроль товарних операцій (на прикладі ТОВ «СІМ СМАКІВ»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит»
(шифр та назва спеціальності) (назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2023.

У роботі розглядаються бухгалтерські та податкові аспекти обліку товарних операцій, економічна сутність, класифікація та оцінка товарів і товарних операцій, проблемні питання обліку товарних операцій та шляхи їх вирішення.

Проаналізовано діючу практику обліку та внутрішнього контролю, можливості їх удосконалення

Запропоновано удосконалення процесу документування операцій руху товарів, внесення доповнень до наказу про облікову політику, розширення заходів внутрішнього контролю, забезпечення підтримки аналітично-моніторингової роботи товарних операцій на підставі оцінки ефективності управління запасами

Ключові слова: виробничі запаси, внутрішній контроль, витрати, методи оцінки, фінансова звітність, аналіз

ANNOTATION

Khablo A.V. Accounting and control of commodity transactions (on the example of LLC "SIM SMAKIV")

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and taxation» for the educational program «Accounting and auditing»
(code and name of the specialty) (title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2023.

The work deals with discusses accounting and tax aspects of accounting for commodity transactions, economic essence, classification and valuation of goods and commodity transactions, problematic issues of accounting for commodity transactions and ways to solve them

Author analysis current accounting and internal control practices and opportunities for their improvement

The author proposes to improve the process of documenting the operations of goods movement, introducing amendments to the order on accounting policy, expanding internal control measures, providing support for analytical and monitoring work of commodity operations based on an assessment of the effectiveness of inventory management

Keywords: inventories, internal control, costs, valuation methods, financial statements, analysis

